

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

בפני כבוד השופט חננאל שרעבי

מעוררים

1. פלוני
2. פלונית
- ע"י ב"כ עו"ד חמדה בנימיני

נגד

משיבים

1. המחלקה לשרותים חברתיים
2. היועץ המשפטי לממשלה – משרד העבודה, הרווחה והשרותים החברתיים
- ע"י ב"כ עו"ד נסרין נאסראלדין נאשף

בעניין הקטינה

ע' ילידת 2017
באמצעות אפוטרופא לדין עו"ד ויוי רכניץ

פסק דין

- 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
  - 14
1. עסקינן בערעור על החלטת בית המשפט לנוער בחדרה (להלן: "**בית משפט קמא**") מיום 31.8.2021 (כבי' השופטת אורית קליינפלד) בתיק תנ"ז 33697-07-21, במסגרתו נקבע כי הקטינה שבכותרת תוצא ממשמורת הוריה, המערערים, ותושם במשמורת רשות הסעד, אשר תקבע את מקום חסותה אצל משפחת חירום (קלט חירום) (להלן: "**ההחלטה קמא**").
- רקע בזעיר אנפין**
2. המערער כבן 27 והמערערת כבת 26, הנם זוג נשוי והוריה של הקטינה נשוא הערעור דנן, כבת ארבע (4) שנים.
3. מהחומר שהונח בפניי עולה, כי המערערת היא ילידת [מדינה זרה], אשר בהיותה תינוקת אומצה על ידי אזרחית ישראלית כאם יחידנית. האם לא הצליחה להתמודד עם גידול המערערת ובגיל 12 הוצאה המערערת מרשות אמה המאמצת והועברה לפנימייה. בילדותה עברה אירוע מוחי אשר גרם לה לשיתוק מוחין קל, כיום היא מאובחנת עם פיגור קל וזכאית לקצבת נכות של המל"ל. המערערת מצויה כיום (לטענתה) בהריון.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

4. המערער הינו הבן הבכור במשפחתו ולו שני אחים. הוא התחנך במסגרת החינוך המיוחד ומאובחן על הרצף האוטיסטי.
5. למערערים רקע של אלימות פיסית ומינית במשפחה, ומתנהל בעניינם תיק פלילי. נטען כי הקטינה עצמה היתה חשופה לאלימות זו וייתכן כי היתה בעצמה קורבן.
6. עוד צוין כי הורי המערער מעורבים בחיי המערערים. בין המערערת לסב קיים "קשר חריג סביב תכנים מיניים". הסבתא נוטלת תרופות על רקע התמודדות נפשית והקשר בין המערערת לסב יוצר מתחים רבים במשפחה.
7. מעורבותו של בית המשפט קמא בדאגה לשלומה של הקטינה החלה בספטמבר 2018, עת הוגשה בקשה לצו ביניים שעניינו הוצאת הקטינה ממשמורת המערערים למשפחת קלט חירום. הרקע לבקשה היה התרשמות גורמי הרווחה כי מצבה הפיזי של הקטינה ירוד, ישנה ירידה במימדי הגדילה וההורים מגיעים חדשות לבקרים עמה לבתי חולים שונים.
8. המערערים התנגדו לבקשה ועם קביעת מועד לדיון בבקשה, יצאו עם הקטינה את הארץ. במהלך שנת 2019 עת חזרו המערערים לארץ ולהתגורר בעיר מגוריהם, ניתנו צווי ביניים הכוללים גם צו עיכוב יציאה מן הארץ, נערך אבחון מסוגלות הורית, תוכנית טיפול עוגנה בצו והמשפחה הופנתה לטיפול במסגרת היחידה לשלום הילד.
9. ביום 15.8.2019 נערכה למערערים בדיקה להערכת מסוגלות הורית. על פי ממצאי חוות הדעת, למערערת יכולות קוגניטיביות נמוכות וקושי ביכולות ההמשגה וההפשטה. עוד עלה כי המערערת עסוקה בצרכיה הראשוניים, מתגעגעת לאמה ומתמודדת עם רגשות דיכאוניים סביב החסכים הראשוניים והאובדן, כוחותיה נמוכים וכי תפיסת המציאות שלה תקינה תוך הסתכלות על העולם מזווית הייחודית לה. המערערת נמצאה כבעלת מסוגלות הורית סבירה, כזו שתוכל להשתפר בסיוע ותמיכה של תכנית טיפולית וליווי מתאימים.
10. ביחס למערער, ממצאי חוות הדעת העלו כי יכולותיו הקוגניטיביות ממוצעות ומטה. הוא תופס את המציאות באופן דיכוטומי, המבנה העצמי שלו חלש מאד ולבילי. המערער נוטה להסתכל על העולם מזווית ייחודית לו. המערער נמצא נעדר מסוגלות הורית, ללא התרשמות כי קיים צפי לשיפור יכולותיו ההוריות לכדי יכולת דאגה סבירה.
11. חוות הדעת ההורית כללה המלצות שיאפשרו את המשך גידול הקטינה בחזקת של המערערים, בין היתר הומלץ על תכניות לחיזוק ההורים בקהילה, שילוב סומכת בביתם, מעבר למגורים עצמאיים, צו איסור יציאה מהארץ ומעקב שירותי הרווחה.
12. ביום 13.5.2020 הוכרה הקטינה על ידי בית משפט קמא, כ"קטינה נזקקת" במסגרת תנ"ז 42176-10-19, וניתן בעניינה צו טיפול והשגחה בקהילה.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

13. במהלך חודש פברואר 2021 הוארכו הצווים בהסכמה עד ליום 10.2.2022, לרבות צו עיכוב יציאה מן הארץ, ועם זאת במקביל התעצמה הדאגה סביב מצבה ושלומה של הקטינה. מדו"ח הסיכום מאת היחידה לשלום הילד מיום 7.7.21 (להלן: "הדו"ח") נלמד כי למערערים קושי ליצור ברית טיפולית כזו אשר תאפשר עבודה שתקדם את יכולתם ליתן מענה הולם לצרכיה של בתם. ודוק – לרשות המשפחה הועמדו לא פחות מארבעה אנשי טיפול אולם הניסיון הטיפולי לא צלח. כך גם הכנסת סומכת לבית המשפחה כשלה, ולאור העדר שיתוף הפעולה מצד המשפחה הוחלט על הפסקת השירות.
14. מהדו"ח הצטיירה תמונה לפיה לקטינה בעיות בתחום עיכוב התפתחותי, מוצפות רגשית גבוהה וסימנים המעידים על טראומה אפשרית. המלצת היחידה האקסטרנית לאור מצבה המדאיג של הקטינה היתה הוצאתה למסגרת חוץ ביתית.
15. כמו כן יצויין כי המערערים מרבים לקחת את הקטינה לבדיקות רפואיות והיא אף אושפזה מספר פעמים בחודשים ינואר – מרץ 2021. כל הבדיקות והממצאים בעניינה תקינים; במכתבה של רופאת הילדים, מיום 2/5/21 נכתב, כי במשך החודשים ינואר עד מרץ הקטינה הובאה לבדיקות אצלה מעל 12 פעמים, כשהיא עירנית, חייכנית, התנהגותה תקינה, ללא תרופות או סמים בשתן, EEG תקין ומעכבי סוכר תקינים.
16. ביום 15.7.21 הוגשה לבית משפט קמא "בקשה דחופה" מאת משיבה 1, לשינוי דרכי הטיפול לצו הוצאה ממשמורת לפי סעיף 3(4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960 (להלן: "הבקשה קמא"). בבקשה קמא פורט הרקע המשפחתי ודרכי הטיפול שנקטו עם המשפחה (כמתואר לעיל); צוין כי הקטינה משולבת בגן של החינוך המיוחד בהתאם לצרכיה, וכי עלתה דאגה למצבה הרגשי נוכח בכי ומצוקה שהקטינה ביטאה כאירוע חריג. כן מהקשר עם ההורים (המערערים כאן) עלה כי קיימת הסתרת מידע ומסירת מידע לא אמין, השיח עמם לא קוהרנטי וקיים קושי להבין את מציאות חייהם וחיי הקטינה.
17. נוכח המתואר בבקשה קמא, סברו גורמי הרווחה כי הקטינה נתונה בסיכון גבוה לשלומה ולהתפתחותה התקינה בכל ההיבטים. הקטינה זקוקה, כך לפי הבקשה, לסידור מיידי לצורך הגנה במסגרת קלט חירום.
17. ההורים (המערערים כאן) התנגדו לבקשה קמא. בתגובתם, שהוגשה לתיק קמא ביום 22.7.21, נטען כי הבקשה קמא, הוגשה בטענה לעיכוב התפתחותי שחל אצל הקטינה, אך לא פורטה דיה ונטענו טענות ללא הוכחות או אסמכתאות באשר להתנהלות המערערים בגידול הקטינה. כן נטען כי ידוע שלמערערים קיים קושי, אולם מלכתחילה הגיעו גורמי הרווחה עם דעה קדומה כלפיהם.
- עוד נטען כי בדו"ח מטעם "שלום הילד" הוצג סיכום ביניים חלקי בלבד של האבחון הפסיכודיאגנוסטי, הוא איננו חד משמעי ולא ניתן לעמוד באופן מלא על מצב הקטינה. לא

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

1 ניתנה זכות המערערים להציג חוות דעת נגדית. המערערים הלינו על הקביעות כלפיהם
2 בבקשה דן, אשר גבלו לטענתם ב"אבחנות פסיכיאטריות" שאין זה ממקומה של עובדת
3 הרווחה לאבחן.
4 נטען כי במקרה קמא, לא ניתנו למערערים כלים לדרכי טיפול והכוונה. לא ניתנה הדרכה
5 הורית ומפגשים פרטניים התקיימו באופן מצומצם, ואז החלה מגפת הקורונה. אף הסומכת
6 הפסיקה את עבודתה בהתאם להנחיות שניתנו לה, ולא בשל חוסר שיתוף פעולה.
7 נטען כי בשקלול כל הנסיבות ובעיקר טובת הקטינה, יש לתת למערערים הזדמנות למתווה
8 טיפולי לפיו הקטינה תישאר בחזקת הוריה המערערים, ולא תוצא למסגרת חוץ ביתית.
9 ביום 19.8.2021 התקיים דיון בבקשה קמא בבית משפט קמא, במסגרתו טענו כל אחד
10 מהצדדים בפני השופטת קמא. אף אבי המערער קיבל את זכות הדיבור, והוא התייצב לצד
11 בנו וכלתו והציע את עזרתו בגידול הקטינה.
12 ביום 31.08.2021 ניתנה ההחלטה קמא. להלן החלק העיקרי בהחלטה קמא (ההדגשות
13 במקור, ח"ש):

14 "לאור כל האמור לעיל, ולאחר ששמעתי קשב רב את טיעוני הצדדים
15 שוכנעתי כי טובת הקטינה מחייבת נקיטת דרכי טיפול הכוללים גם הוצאתה
16 ממשמורת המשיבים. בהחלטתי נתתי משקל גם לכך שמחד טוענים
17 המשיבים כי בשל מגפת הקורונה ומחלתם בה לא הצליחו להתמיד בטיפול
18 אשר הוצע להם ביחידה האקסטרנית מאידך מצאו המשיבים את הזמן
19 והיכולת להביא את עדי פעם אחר פעם לרופאים ולבתי חולים. היה רצוי כי
20 ירכזו את מאמציהם בהתגייסות לטיפול הרגשי, הדיאדי והפרטני
21 שהתבקשו לדבוק בו ואין זה מאוחר לעשות כן.

22 אשר על כן אני מורה כדלקמן:

23 1. הקטינה תוצא ממשמורת המשיבים ותושם במשמורת רשות הסעד,
24 אשר תקבע את מקום חסותה. מקום החסות יהיה – משפחת חירום (קלט
25 חירום).

26 2. הקטינה תקבל במהלך שהותה במסגרת את כל המענים הנדרשים לה,
27 לרבות - רגשיים, רפואיים, תרופתיים ופרא-רפואיים.

28 3. המשיבים ישתפו פעולה עם עו"ס לחוק הנוער או מי מטעמה, וכן עם
29 כל הגורמים המטפלים בקטינה במסגרת בה היא שוהה.

30 4. זמני שהות המשיבים עם הקטינה יהיו, בהתאם לשקול דעת עו"ס
31 לחוק הנוער או מי מטעמה.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

תוקף החלטה זו על כל חלקיה – שנה מהיום.

עו"ס לחוק נוער תגיש עדכון בדבר מצבה של הקטינה אחת ל-4 חודשים".

20. בגין החלטה זו הוגש הערעור דנן.

עיכוב ביצוע ההחלטה קמא

21. הערעור על ההחלטה קמא הוגש למחרת מועד מתן החלטה, ביום 1.9.21. במסגרת הערעור הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה קמא. היות שהערעור והבקשה לעיכוב ביצוע הוגשו בזמן פגרת הקיץ, הבקשה לעיכוב ביצוע הובאה בפני שופטת תורנית, כב' השופטת רבקה איזנברג. להלן החלטתה מיום 1.9.21 בעניין עיכוב הביצוע:

1. "לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, ניתן צו ארעי לעיכוב ביצוע ההחלטה, עד להכרעה בבקשה לסעד זמני.

2. אציין כי בעניין זה נתתי דעתי לכך שהדיון התקיים ביום 19.8.21 ולמרות זאת ההחלטה על ההוצאה למשפחת קלט ניתנה רק אתמול - 31.8.21. דבר המעיד על כך שאין המדובר בסכנה מיידית לקטינה וניתן להמתין מס' ימים נוסף עד להכרעה בבקשה וכן לכך שאף בחינת הטענות שהועלו וההכרעה מצביעים על כך שאין המדובר במצב של סכנה מיידית/אלימות, המופנית כלפי הקטינה או כיוב', אלא לקשיים בהתנהלות וטיפול המשפחה, אי התמדה בטיפול המקשים על היכולת לטפל בקטינה ולהעניק לה את כל צרכיה באופן המעכב את התפתחותה. לפיכך כאמור מצאתי לעכב באופן ארעי את ההחלטה ולקבל תחילה את תגובת המשיבה לבקשה.

3. לתגובת המשיבה לבקשה לעיכוב ביצוע תוך 7 ימים.

4. לאחר הגשת התגובה תביא המזכירות את התגובה בפני שופט בהתאם לנהלי העבודה".

22. למחרת ביום 2.9.21 הועבר התיק לטיפול, ובו ביום קבעתי דיון בערעור ליום 9.9.21. עוד קבעתי בהחלטתי כי המשיבים לא יגישו עיקרי טיעון בכתב אלא יטענו בעל פה בדיון (נוכח חג ראש השנה, שחל עובר למועד הדיון). כן הותרתי את עיכוב הביצוע, שניתן בהחלטת כב' השופטת איזנברג, על כנו.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

נימוקי הערעור

23. להלן טענות המערערים בקצרה, כפי שעולות מכתב הערעור:

א. ההחלטה קמא להוצאת הקטינה מביתה לאור מצבה הפיזי הירוד וירידה במדדי הגדילה היא שגויה, שעה שלא הוכח כי סיבת מצבה הפיזי של הקטינה נובע מחוסר טיפול ו/או השגחה ראויה של המערערים.

ב. המערערים ביקרו עם הקטינה תכופות אצל רופאים שונים וזאת בהנחיית בית המשפט קמא וגורמי הרווחה שהפנו את המערערים לבדיקות מקיפות ואשפוז הקטינה בשל שינה מרובה. כלל הבדיקות המקיפות שעברה הקטינה – תקינות; רופאת המשפחה כתבה במכתב כי הקטינה חייכנית.

ג. נבצר מהמערערים להתגייס לטיפול הרגשי בשל מגפת הקורונה והסגרים בגינה. חלק מהמפגשים בוטלו וחלקם התקיימו בזום תוך כדי אשפוזם של המערערים בבית החולים לאחר שחלו בקורונה.

ד. הוצאת קטינה מביתה ומחזקת הוריה זה סעד קיצוני הננקט במשורה ונחשב כ"מוצא אחרון". אין כל הכרח בנסיבות התיק דגן לפעול כן, המערערים הנם הורים בעלי מוגבלויות וקשיים, שאוהבים את הקטינה ועושים את כלל המאמצים עבורה, אולם היכולת ליצור ברית טיפולית נפגמה בשל מגפת הקורונה.

ה. בית משפט קמא לא בחן את החלופה שהוצעה על ידי אבי המערער, כי הורי המערער יסייעו ויגדלו את הקטינה ככל שיוכרע כי יש להוציאה מבית המערערים.

ו. בית המשפט קמא לא נתן למערערים היכולת למצות את כלל ההליכים וכן לא העניק ארכה לאבחון נוסף על ידי מומחים פרטיים מטעמים.

24. ביום 5.9.21 הגישה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה סיכום טיעונים מטעמה (אליו צורף תסקיר עדכני מטעם העו"ס לחוק הנוער, מיום 5.9.2021). להלן עיקרי הדברים:

א. מבט על התנהלות המערערים במהלך השנים, מעיד בבירור כי למרות נסיונות הסיוע, הליווי ומגוון תשומות הלב אשר ניתנו למערערים, לא חל שיפור משמעותי ביכולותיהם ההוריות ותפקודי המערערים, וכי מצב הקטינה ממשיך להחמיר ללא צפי להטבה, מבלי לשנות את דרכי הטיפול לגביה.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 21-09-469 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

- ב. לא ניתן להפריד בין מצבה של הקטינה לבין לבין מצבם ותפקודם של הדמויות המרכזיות והמשמעותיות בחייה – הוריה, שגם אמורים לטפל בה. הפרדה זו לא הגיונית ולא מתיישב עם טובת הקטינה.
- ג. ההחלטה קמא ניתנה על סמך מצבים, נתונים ותנאים בהם שוהה ומטופלת הקטינה לאורך ההליך המשפטי, והם אינם קבועים אלא משתנים נוכח נסיבות, מעורבות טיפולית, שינויי התנהגות וכיוצ"ב. במקרה דנן, ההחלטה קמא ניתנה לאחר ליווי ארוך טווח של בית משפט קמא, שאף עמד מקרוב על להתנהלות המערערים ומצב הקטינה לאורך זמן. ההחלטה קמא מידתית ומאזנת באופן ראוי בין מצב הקטינה לבין זכות ההורים לאוטונומיה בגידול ילדיהם, ולאחר שהוברר כי מוצו כלל האמצעים וכיום אין דרך אחרת להבטיח את הטיפול בקטינה וההשגחה עליה.
- ד. המערערים קיבלו מעטפת תמיכה רחבה ואינטנסיבית שנים מספר. למערערים קושי ליצור ברית טיפולית אשר תאפשר עבודה שתקדם את יכולתם לתת מענה הולם לצרכי הקטינה. בניגוד לטענת המערערים, מגפת הקורונה היוותה עיכוב קל בלבד ברצף הטיפול, ואמצעים דיגיטליים נתנו פתרונות להגבלות ולסגרים. מרבית העיכוב נבע מחוסר שיתוף פעולה של המערערים עם הגורמים הטיפוליים.
- ה. אין חולק כי המערערים אוהבים את הקטינה וכי ההחלטה קמא היא החלטה קשה. יחד עם זאת המקרה דנן הוא מאותם מקרים שהוכח בפני בית המשפט כי זוהי דרך הטיפול הנכונה והנאותה שניתן לנקוט בה כיום לאור נסיון העבר, על מנת להבטיח לקטינה סיכוי ממשי ואמיתי לשיקומה ולשיפור מצבה בכל התחומים. למעשה זהו המפלט האחרון לשיקום הקטינה.
- דיון מיום 9.9.2021**
25. ביום 9.9.21 קיימתי דיון בנוכחות הצדדים ובאי כחם. כן נכחו בדיון הורי המערער, ללא התנגדות מי מהצדדים האחרים. יצויין כי הסב (אבי המערער) נכח גם בישיבה קמא נשוא ההחלטה קמא.
26. **ב"כ המערערים, עו"ד חמדה בנימיני**, חזרה על טיעוניה בבקשת הערעור, והוסיפה כי לבית המערערים הוכנסה סומכת, אשר לאחר תקופת מה עזבה ובמקומה נכנסה סומכת חדשה, בתקופת הקורונה, שלא הצליחה ליצור יחסי אמון עם המערערים. כתוצאה מכך לא היתה התקדמות בטיפול עם המערערים; בידי המערערים לא עלה להביא לשיפור במצב הקטינה. כן טענה כי יש למצות תחילה את הטיפול בקהילה, עם קלינאי תקשורת, מטפלת פרטית במקום סומכת, מיצוי משאבי הגן השפתי עבור הקטינה ועוד. כן יש לבחון העברת משמורת הקטינה להורי המערער, אשר מוכנים לעמוד בכל הבדיקות האפשריות.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 21-09-469 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

- 1 עוד הוסיפה ב"כ המערערים וטענה, כי לאחר שניתן צו הביניים בעניין הקטינה, המערערים
2 חשו מאוימים ולכן יצאו את הארץ לתקופה לא קצרה, מפחד שיקחו את הקטינה. לא הוסבר
3 ולא הובהר להם בצורה נכונה את המצב, לא אמרו להם שרוצים לעזור להם.
- 4 **ב"כ משיבים 1-2, המחלקה לשרותים חברתיים והיועץ המשפטי לממשלה במשרד** 27.
5 **הרווחה, עו"ד גב' נסרין נאסראלדין נאשף,** טענה כי עניינה של הקטינה הובא בפני בית
6 המשפט קמא כבר בשנת 2018, הרבה לפני תקופת הקורונה. גורמי הטיפול היו מודעים
7 למוגבלויות המערערים והתאימו את הטיפולים למערערים ולמצבם. הוצעו למערערים דרכי
8 טיפול וליווי, לרבות מעבר ליחידת האמהות בבית שבתאי לוי, אך המערערת לא שיתפה
9 פעולה עם גורמי הטיפול והמערערים בחרו לעזוב את המדינה והתניידו בין ישראל לרומניה
10 מספר פעמים. בתקופה זו ניתן צו ביניים בעניין הקטינה. התהליך הטיפולי הלכה למעשה החל
11 רק בנובמבר 2019 כאשר כל גורמי הטיפול התגייסו והוצעו למערערים הדרכה הורית, טיפול
12 דיאדי ועוד, אך גם בשלב זה המערערים לא הסכימו לשתף פעולה והרבה מפגשים בוטלו
13 בטענות שונות. גם בתקופת הקורונה הציעו למערערים לערוך את הטיפולים בזום אך שיתוף
14 הפעולה מצידם היה לקוי וחלקי.
- 15 לדברי ב"כ היועמ"ש, מצב הקטינה היום זועק לשמים, היא מידרדרת רגשית ונפשית,
16 הקטינה במצב התקשרות לא בטוח עם הוריה, נחשפה למצבים טראומטיים בבית ומתבססת
17 אצלה טראומה מצטברת. לעניין הצעת ב"כ המערערים לטיפולים פרטיים השיבה כי היא
18 איננה חושבת כי מדובר בהצעה ריאלית, וההצעה לא משרתת את טובת הקטינה, עת מצבה
19 כעת בגדר חריג המצדיק הוצאתה מביתה להעניק לה את האבחון והטיפולים הנדרשים.
- 20 **אפוטרופוס לדין של הקטינה, עו"ד גב' ויוי רכניץ,** הצטרפה בדבריה לעמדת ב"כ משיבים 1- 28.
21 עוד טענה כי לאור האבחון הפסיכודיאגנוסטי שנערך לקטינה, עולה תמונה מדאיגה על
22 מצבה הנפשי של הקטינה. כמו כן אף נוכח דברי גורמי הטיפול, ההורים זקוקים לטיפול בשל
23 מצבם הרגשי שלהם עצמם – סיפוק צרכיהם הראשוניים תחילה, על מנת שיתפנו למלא את
24 צרכי הקטינה. הקטינה לא יכולה להמתין עד שהוריה יגיעו למצב שבו הם יכולים לטפל
25 בקטינה, עם צרכים מורכבים, שצריכה לקבל את הטיפול במקום אחר.
- 26 לדעתה, הקטינה זקוקה להורות מוגברת, שעם כל האהבה והדאגה, הסבים (הורי המערער)
27 חסרים את הכלים המתאימים ולא מסוגלים להעניק לה. רשויות האומנה יכולים לבחון את
28 הסבים כאומנה עתידית. במצב דהיום, הקטינה תוצא מביתה למסגרת חוץ ביתית, שם
29 תאובחן ותטופל כראוי, ובמקביל ההורים יטופלו בבעיותיהם שלהם.
- 30 **עו"ס לחוק הנוער, גב' אורלי גזית,** סיפרה כי המשפחה והקטינה מוכרים לה מאז היות 29.
31 הקטינה תינוקת בת אחד עשר חודשים, עקב חשדות קשים לפגיעות פיזיות ורגשיות בקטינה.
32 היחסים בין המערער למערערת ובין המערערת לאבי המערער (הסב) הם מורכבים, בעלי

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

1 גוונים אינטימיים חריגים. למשל, הסב והמערער נסעו יחדיו לחו"ל והקטינה הושארה
2 בהשגחת המערער. הסב שוהה רבות בבית המערער ויחסיו עם המערער לא מותאמים
3 ליחסי משפחה תקינים. על רקע זה גם קיימים מתחים רבים עם אם המערער, המגלה דחייה
4 כלפי הקטינה ואמירות קשות, כגון שהקטינה מתה מבחינת הסבתא. הקטינה חווה את כל
5 המתחים והמורכבויות ונכנסת למצוקה גם בעטיים.
6 עוד הוסיפה וציינה כי לאחר שהקטינה תוצא מביתה, המערער יוכלו לבקרה במסגרת מרכז
7 קשר, בפיקוח וליווי עו"ס מרכז הקשר, בתדירות שתקבע בהתאמה למצבה הרגשי של
8 הקטינה. כרגע מצבה הרגשי פגוע, היא כיום חווה את העולם כמסוכן ואינו שמור, שבו היא
9 נפגעת שוב ושוב ויש להשיב ולשקם אמון זה.

דיון והכרעה

12 30. לאחר שקילת הדברים ושמיעת טיעוני הצדדים בפני בישיבת יום 9.9.2021, שוכנעתי לדחות
13 הערעור.

14 31. אקדים ואומר את שציינה בפני ב"כ היועמ"ש בסיכום טענותיה (ראו סעיף 24(ה) לעיל), כי
15 אין לי ספק באהבתם הגדולה של המערערים לבתם הקטינה. יחד עם זאת נסיבות המקרה
16 דנן מלמדות, כי **טובת הקטינה** מחייבת הוצאתה הזמנית ממשמורת הוריה והשמתה בשלב
17 ראשון במשפחת קלט חירום, תוך תקווה ושאיפה כי בעתיד הקרוב, תוכל לשוב למשמורת
18 הוריה והמשך גידולה על ידם.

19 32. אכן, כפי שנקבע לא אחת בפסיקה, השאיפה היא כי ההורים יגדלו את ילדיהם הביולוגיים.
20 כך למשל נקבע ב-ע"מ 8721/13 פלונית נ' המחלקה לשרותים חברתיים (12.1.14):

21 "אכן למותר לציין כי הוצאת קטין ממשמורת הוריו הוא צעד קיצוני
22 אשר ננקט על-ידי הרשויות, מקום בו אין דרך אחרת להבטיח את טובת
23 הקטין... וכי 'ככלל מקומו של קטין עם הוריו מולידיו, אליהם קשור
24 הוא בקשר הדם שלא ניתן לנתקו, ואשר ביכולתם ליתן לו תחושת
25 שייכות שהיא חיונית לרגש הביטחון הקיומי ולהתפתחותו כאדם' "
26 (ציטוט מפסקה ו').

27 לצד זאת הלכה היא, כי האוטונומיה של ההורים בגידול ילדיהם אינה מוחלטת. עקרון
28 האוטונומיה המשפחתית כפוף תמיד לצרכיו של הילד, לזכויותיו ולטובתו.

29 בנדון אצטט דברים שצינתי ב-ענ"א 56232-07-18 פלונית נ' המחלקה המחלקה לשרותים
30 חברתיים ואח', פסקה 24 (1.08.2018), כדלקמן:

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

"בנוסף ראוי לציין, את שהדגישה המערערת בערעורה – כי ככלל להורים הזכות לגדל את ילדיהם במסגרת התא המשפחתי, תוך שלילת התערבות של גורמים חיצוניים ביחידה המשפחתית.

עם זאת האוטונומיה של ההורים בגידול ילדיהם אינה מוחלטת. היא כפופה תמיד לצורכי הילד, לטובתו ולזכויותיו. כאשר ההורה אינו מקיים כראוי את חובותיו או משתמש לרעה בסמכויותיו ההוריות באופן המסכן את הילד או פוגע בו, תתערב המדינה ותגן על הקטין. מכאן סמכותם של בתי-המשפט ושל רשויות הסעד להתערב – בנסיבות מוגדרות – בתא המשפחתי כאשר הדבר מתחייב לשם רווחתו של הילד (ראו לענין זה דנ"א 6041/02 פלונית ואח' נ' פלוני ואח' פד"י נח(6) 246 ...).

הדבר מעוגן בעקרון טובת הילד, שהינו "עקרון העל" המשמש מימים ימימה כ"מפתח" לפתרון מחלוקות או סוגיות שונות בתחום דיני המשפחה [ראו לענין זה בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית פסקה 13 (19.7.2017)].

33. לא בכדי הרחבתי ברקע הדברים וטענות הצדדים בנדון.

הדברים מלמדים כי נעשה מאמץ מצד הגורמים המטפלים והמפקחים, למרות מוגבלות ההורים עצמם (כזכור – האב המערער נעדר מסוגלות הורית למעשה), להשאיר את הטיפול בקטינה בידי ההורים – למרות הכרזתה כקטינה נזקקת כבר ביום 13.5.20 (ראו סעיף 12 לעיל).

הדגישה בפני העו"ס לחוק הנוער, כי העזרה שהעניקו גורמי הרווחה והטיפול להורי הקטינה הותאם למוגבלות ההורים. בלשונה: "רצינו לתת צאנס לטיפול בגלל המוגבלות האובייקטיבית של ההורים ובגלל הרקע הכל כך קשה של ההורים" (עמ' 5 לפר' שו' 14-25).

דא עקא ההורים, כך שוכנעתי מהחומר שעמד בפני ומטענות הצדדים בפני, לא ניצלו ההזדמנויות שניתנה להם. לטובת הענין אניח כי הדבר כרוך במוגבלותם שלהם (כמפורט לעיל), תוך נסיון "השלכת האחריות" בנדון על תקופת הקורונה, בצורה לא משכנעת.

נזכיר את דברי ב"כ היועמ"ש בישיבת הערעור, כי גם בתקופת הקורונה הציעו למערערים אפשרויות טיפול אחרות, לרבות קבלת הטיפולים בזום אך שיתוף הפעולה מצידם היה לקוי וחלקי (עמ' 4 לפר' שו' 10-20).

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

- 1 יותר מזה הדגישה ב"כ היועמ"ש בטיעוניה בפני - חוסר שיתוף הפעולה של המערערים החלה
2 עוד משנת 2018, כשנודע לרשויות הרווחה והטיפול על מצבה הפיזי הירוד של הקטינה, **הרבה**
3 **טרם תקופת הקורונה**, ולא נראה שיתוף פעולה מצידם (עמ' 3 לפרו' שו' 17-24).
- 4 **הטיבה להבהיר הדברים השופטת קמא בהחלטה קמא.** 34.
- 5 השופטת קמא היתה ערה לזכותם של ההורים לגדל את הקטינה, וכי הוצאת הקטינה
6 ממשמורת הוריה היא בגדר מפלט אחרון;
7 עמדה השופטת קמא גם על עקרון טובת הילד כגורם משמעותי בקבלת ההכרעה בנדון;
8 לנוכח שני עקרונות אלה בחנה השופטת קמא בהחלטה קמא את קשיי הקטינה ומצבה הפיזי
9 והרגשי שאינו פשוט (כמתואר בדוחות גורמי הטיפול שעמדו בפניה, וכמתואר לעיל), למרות
10 העזרה הרבה שקיבלו המערערים מגורמי הטיפול;
11 רק אחרי כל אלה הגיעה השופטת קמא להכרעה, שאינה קלה אך נראה שנשקלה היטב
12 וכראוי, כי אין מנוס מהוצאת הקטינה ממשמורת הוריה (נפנה לציטוט הדברים בסעיף 19
13 לעיל).
- 14 **בדרך הילוכה זאת של השופטת קמא ומסקנותיה לא מצאתי מתום, שיצדיק את התערבות**
15 **ערכאת הערעור.**
- 16 35. להשלמת התמונה נציין עוד, כי ההחלטה קמא עסקה כאמור בבקשה דחופה שהגישה משיבה
17 1, לשינוי דרכי הטיפול לצו הוצאה ממשמורת לפי סעיף 3(4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה),
18 תש"ך-1960, הקובע כדלקמן:
- 19 3. **היה עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) סבור**
20 **שקטין הוא נזקק ושלמען הטיפול בו וההשגחה עליו יש צורך**
21 **בהחלטת בית המשפט, משום שאין הסכמת האחראי על**
22 **הקטין, או שהוא מסכים אך אין הקטין מציית לו, רשאי הוא**
23 **לפנות בבקשה אל בית המשפט לנקוט באחת או באחדות**
24 **מהדרכים לפי סעיף זה, ומשנוכח בית המשפט כי הקטין הוא**
25 **נזקק, רשאי הוא –**
- 26 (4) **להוציא את הקטין ממשמורתו של האחראי**
27 **עליו, אם ראה בית-המשפט שאין דרך אחרת**
28 **להבטיח את הטיפול וההשגחה, ולמסור אותו**
29 **למשמורתה של רשות סעד אשר תקבע את**
30 **מקום חסותו, או להורות על החזקתו במעון או**

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 21-09-469 פלוני ואח' נ' מחלקה לשירותים חברתיים

במעון נעול כמשמעותם בחוק הנוער (שפיטה),

ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971;

בנסיבות המקרה דנן, נעשה כאמור מאמץ מצד הגורמים המטפלים, למרות מוגבלות ההורים עצמם (כזכור – האב המערער נעדר מסוגלות הורית למעשה), להשאיר את הטיפול בקטינה בידי ההורים למרות הכרזתה כקטינה נזקקת כבר ביום 13.5.20 (ראו סעיף 12 לעיל).
לכן שוכנעתי כי בנסיבותיו המיוחדות של המקרה דנן, היתה הצדקה להורות על הוצאה ממשמורת לשם אבחון וטיפול מיידי בקטינה, בבחינת מוצא אחרון ולשם טובת הקטינה.
ב-דנ"א 6041/02 פלונית נ' פלוני, שהוזכר לעיל, נקבע כי בהחליטו על הוצאת קטין מרשות הוריו צריך בית המשפט להשתכנע כי אין אמצעי אחר, פחות בחומרתו, אשר יבטיח את ההגנה על שלומו ורווחתו של הקטין (עמדנו על כך לעיל), וכי רק ביסוס הנחיצות בהוצאתו של הקטין והצורך לעשות כן מידית, יכול להצדיק פגיעה במרקם המשפחתי. בית המשפט העליון הדגיש כי דרישת המיידיות מתווספת לדרישת הנחיצות, נוכח היותה של אותה החלטה החלטת ביניים הנשענת על הוכחה לכאורית של נזקקות.

ראה לענין זה גם:

ענ"א (חי') 17-05-23776 האם נ' מחלקה לשירותים חברתיים טירת הכרמל (29.5.2017);

ענ"א (חי') 16-02-51223 ק' (קטינה) נ' מחלקה לשירותים חברתיים – הדר חיפה (30.3.2016);

ענ"א (חי') 15-11-60206 א' (קטינה) נ' מחלקה לשירותים חברתיים – קרית מוצקין (4.2.2016).

סבורני כי דרישות המיידיות והנחיצות מתקיימות במקרה דנן;

עסקינן במשפחה וקטינה המוכרים לגורמי הטיפול כבר משנת 2018, שלא שיתפו פעולה אלא יצאו עם הקטינה לחו"ל. ודוק – כבר בשנת 2018 התרשמו גורמי הטיפול כי עסקינן בקטינה שמצבה הפיזי ירוד (ראו סעיפים 7-8 לעיל);

כששבה הקטינה ארצה, החלה התערבות פעילה יותר של גורמי הטיפול בשנת 2019; לאחר הכרזת הקטינה כקטינה נזקקת ובדיקת הערכת מסוגלות הורית למערערים (הורי הקטינה), כמתואר בהרחבה לעיל (ראו סעיף 9 ואילך לעיל), נעשה נסיון לעזור למערערים בטיפול בקטינה תוך התאמה למוגבלותם הם, אך לא נצפה מנגד שיתוף פעולה מצד ההורים.

יודגש שוב – גורמי הטיפול היו מודעים למוגבלויות המערערים והתאימו את הטיפולים למערערים ולמצבם. הוצעו למערערים דרכי טיפול וליווי, לרבות מעבר ליחידת האמהות בבית שבתאי לוי, אך שוב, המערערת לא שיתפה פעולה עם גורמי הטיפול.

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 21-09-469 פלוני ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

- מצב דברים זה מחד גיסא מלמד על קיומן של **דרישות המיידיות והנחיצות** בהוצאת הקטינה ממשמורת הוריה, ומאידך גיסא לא לתת לזמן לחלוף בנסיון ליתן להורים (המערערים) עוד הזדמנות בדרך של טיפולים פרטיים שיקחו לעצמם ולקטינה. כאמור מצבה הפיזי הירוד של הקטינה אובחן כבר בשנת 2018, לפני כשלוש שנים, וכל המתנה נוספת בנדון אינה עולה, כך לטעמה של השופטת קמא וכך לטעמי, עם טובת הקטינה. נציין את שנאמר בפסיקה לא פעם, והרלוונטי גם לגבי הקטינה דן – **"חלוף זמן עבור קטין אינו זהה לחלוף זמן עבור מבוגר. מנקודת מבטו של ילד בגילו של הקטין, מדובר בתקופה אורה וממושכת"** (דנ"א 6211/13 היועמ"ש נ' פלונית, פסקה 39 (23.12.2013)).
- לכן אין מקום לכל המתנה נוספת בעניינה של הקטינה דן. טובתה מחייבת הוצאתה המיידית מבית הוריה וממשמורתם לשם אבחון יסודי בדבר מצבה הפיזי והרגשי, וטיפול בה.
- כמובן שאין מניעה כי המערערים יטפלו בעצמם במהלך התקופה הקרובה גם בטיפולים פרטיים (ככל שכך יעדיפו), וסביר כי תוצאות טיפול קרובות יכולות לשמש כזרז לקבלת המשמורת על הקטינה בעתיד הקרוב יותר.
37. **לאור כל האמור לעיל, לא שוכנעתי כי יש להתערב בהחלטת השופטת קמא על הוצאת הקטינה ממשמורת הוריה, תוך העברתה למשמורת קלט חירום.**
38. באשר לבקשה החלופית של המערערים, להעביר הקטינה למשמורת הורי המערער (הסבא והסבתא), לא שוכנעתי להורות כן לנוכח טענות העו"ס לחוק הנוער המפורטות בסעיף 29 לעיל.
- כן ראו התרשמות האפוטרופא לדין (סעיף 28 לעיל), כי בית הסבא והסבתא לטעמה לא יספק את הנדרש לקטינה מבחינה פיזית ורגשית, לפחות בתקופה הקרובה.
- בנסיבות אלה, עדיף כי משפחת קלט החירום לא תהא משפחת הסבא והסבתא, וכך אני מורה.
- סוף דבר**
39. **לאור כל האמור לעיל אני מורה על דחיית הערעור.**
40. אין בדחיית הערעור כדי לנתק הקשר שבין המערערים, ההורים, לקטינה בתם. המשך הקשר יהיה, כפי שציינה העו"ס לחוק הנוער בישיבת הערעור, במרכז הקשר בפיקוח וליווי עו"ס מרכז הקשר. זאת בתדירות שתקבע בהתאם למצבה הרגשי של הקטינה (עמ' 9 לפרו' שורות 1-4).
41. אין צו להוצאות.
- המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים.**

בית משפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה

ענ"א 469-09-21 פלוגי ואח' נ' מחלקה לשרותים חברתיים

- 1 פסק דין זה מותר לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים וכל פרט מזהה אחר.
- 2 ניתן היום, ח' תשרי תשפ"ב, 14 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.
- 3

חננאל שרעבי, שופט

- 4
- 5
- 6